

Den 12. marts 2003 afgav jeg rapport om inspektionen den 7. december 2001 af den sikrede institution Koglen. I rapporten bad jeg Koglen, Ringkjøbing Amt og Socialministeriet om oplysninger mv. vedrørende nærmere angivne forhold.

Jeg modtog i den anledning udtalelser af 13. juni 2003 med bilag fra Koglen, af 23. juni 2003 ligeledes med bilag fra Ringkjøbing Amt og af 10. juli 2003 fra Socialministeriet.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad pkt. 2. Generelt

Amtet har indledningsvis oplyst at mange forhold har ændret sig siden inspektionen og ombudsmandens rapport. Amtet har først og fremmest nævnt at der er i 2002 er kommet en ny ledelse på Koglen. Jeg går på baggrund af andre oplysninger fra Koglen og fra amtet ud fra at den nye ledelse er tiltrådt med udgangen af januar måned 2002. Amtet har med henvisning til den nye ledelse på Koglen – og til det forhold at der har været nye medarbejdere på selve inspektionssagen – bemærket at det ikke har været muligt at besvare alle de stillede spørgsmål. Amtet har endvidere oplyst at amtet i de situationer har taget udgangspunkt i de aktuelle forhold.

Ad pkt. 3.1.4. Det særlige isolationsrum

Jeg bemærkede i rapporten at hængslerne til døren ind til isolationsrummet – der som følge af at døren åbner indad, er placeret inde i lokalet – ikke var afrundede i toppen, og at dørhængslerne således ville kunne bruges i selvmordsøjemed. Under henvisning til at jeg allerede i det notat om iagttagelser under rundgang mv. som jeg den

21. december 2001 sendte til Koglen og til amtet, havde henledt opmærksomheden på dette forhold, gik jeg ud fra at der var foretaget det videre fornødne i den henseende.

Koglen har oplyst at dørhængslerne siden inspektionen er blevet udskiftet således at de ikke vil kunne bruges i selvmordsøjemed.

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager mig ikke mere vedrørende dette forhold.

Ad pkt. 4. Belægning og klientel

Koglens daværende ledelse ytrede under inspektionen bekymring for hvorvidt institutionen ville være i stand til at håndtere de relativt ældre beboere som ledelsen forventede at Koglen ville modtage som følge af den nye ungdomssanktion (unge anbragt efter straffelovens § 74a). Jeg bad på den baggrund om nærmere oplysninger om antallet af unge anbragt efter straffelovens § 74a i 2002 og disse unges gennemsnitlige opholdstid. Jeg bad endvidere Koglen om at uddybe et udsagn som fremkom under inspektionen om at institutionens fysiske rammer ikke giver mulighed for at adskille de stærke og de svage unge. Jeg bemærkede i rapporten at dette udsagn ikke forekom umiddelbart indlysende, og sigtede hermed til at Koglen har to (adskilte) afdelinger.

I fortsættelse af ovenstående spørgsmål bemærkede jeg at jeg havde forstået Koglens oplysninger således at amtet ikke havde været indstillet på at efterkomme et ønske fra Koglen om en garanti for at unge med ungdomssanktion ikke ville blive placeret sammen med beboere som opholder sig i Koglen med henblik på pædagogisk/psykologisk observation. Jeg bad amtet om en udtalelse herom.

Koglen har oplyst at der i 2002 har været anbragt 13 unge på Koglen efter straffelovens § 74a, og at den gennemsnitlige opholdstid har været 44,5 døgn.

Om Koglens daværende ledelses ønske om en ”garanti” har Koglen oplyst følgende:

”Koglen har siden den 1. februar 2002 jævnligt og med god pædagogisk effekt benyttet muligheden for at matche ungegrupperne på de to afdelinger, således at der ud fra konkrete pædagogiske og sikkerhedsmæssige vurderinger kan tages højde for forhold som f.eks. alder, køn, de unges sigtelser/domme og sociale og personlige forhold i øvrigt.”

Amtet har oplyst og anført følgende:

”Forspørgslen på garanti fra amtet for, at unge anbragt i ungdomssanktion ikke skal placeres sammen med unge anbragt til pæd.obs., må være forelagt mundtligt. Bekymringen for, at Koglen ville modtage unge med en større aldersspredning har indtil nu være unødvendig. Alderen på unge i ungdomssanktion har i gennemsnit været fra 15-18 år.”

Blandt amtets bilag er en række referater af tilsynsmøder på Koglen i 2002 og 2003. De tilsyn hvorfra jeg har modtaget kopier af mødereferater, er alle foretaget efter det tidspunkt hvor den nuværende ledelse tiltrådte.

Jeg forstår at der ikke foreligger skriftlige oplysninger i amtet om en forespørgsel med det indhold som den daværende ledelse på Koglen oplyste mig om under inspektionen. Jeg udleder heraf at spørgsmålet ikke har været bragt op under et tilsynsmøde på Koglen idet det ellers – må jeg gå ud fra – ville have været omtalt i det pågældende tilsynsmødereferat. Jeg forstår endvidere på amtets svar at ingen af de nuværende ansatte på Koglen erindrer at en sådan (mundtlig) forespørgsel har været fremsat.

Jeg har noteret mig det som Koglen og amtet har oplyst om anbragte efter straffelovens § 74a og den gennemsnitlige opholdstid. Disse oplysninger giver mig ikke grundlag for at foretage videre.

Der er ikke udsigt til at spørgsmålet om en ”garanti” vil kunne afklares nærmere, og jeg foretager mig derfor ikke mere i den henseende.

Jeg kan til orientering for Koglen og Ringkjøbing Amt oplyse at rapporten af 12. maj 2003 vedrørende Folketingets Ombudsmands inspektionschefs inspektion den 9. december 2002 af den sikrede institution Stevnsfortet indeholder følgende afsnit i tilknytning til ovenstående:

”Under Folketingets Ombudsmands retschefs inspektion af den sikrede institution Koglen i december 2001 oplyste denne institution at den forudså at ungdomssanktionen ville give problemer med stærke vs. svage unge. De på dette tidspunkt forholdsvis nye regler forventede institutionen ville medføre at institutionen ville modtage unge med en langt større aldersspredning end tilfældet var på det tidspunkt – fra 14 og helt op til 20 år. Ledelsen på Koglen udtrykte i forbindelse med inspektionen bekymring for hvorvidt institutionen ville være i stand til at håndtere de relativt ældre beboere. Ledelsen ønskede at få en garanti fra amtet om at de unge med ungdomssanktion ikke vil blive placeret sammen med beboere som opholder sig med henblik på pædagogisk/psykologisk observation. Retschefen har bedt Ringkjøbing Amt om en redegørelse for forholdet.

I den foreløbige rapport bad jeg (i kursiv) Stevnsfortet om at oplyse om denne institution har samme opfattelse som Koglen. Jeg bad herunder Stevnsfortet om at oplyse om de erfaringer som institutionen hidtil har haft med placering af varetægtsarrestanter og dømte, herunder unge der er idømt ungdomssanktion, sammen med unge der er anbragt med henblik på pædagogisk/psykologisk observation. Jeg bad i den forbindelse om at få oplyst hvor mange af hver kategori unge som institutionen hidtil har haft.

Stevnsfortet har i sin udtalelse oplyst at det ikke er Stevnsfortets opfattelse at aldersspredningen er et væsentligt problem da forskellene i modenhed i forvejen viser et spænd fra 10 år til alderssvarende. Stevnsfortet har videre oplyst at Stevnsfortet har overvejelser om at dele de to afdelinger op i en afdeling for varetægtsanbragte og en afdeling for afsonere og personer der er idømt ungdomssanktion. Det vil medføre mere ensartede retigheder med hensyn til udgang, besøg og lignende. Med hensyn til pædagogisk anbragte finder institutionen det ønskeligt om disse kunne anbringes særskilt på afdelingerne.

Med hensyn til kategorien af de unge som institutionen hidtil har haft, har Stevnsfortet oplyst at der er tale om 76 varetægtsurrogatanbragte, 6 afsonere, 8 med ungdomssanktion, 3 i pædagogisk observans og 2 øvrige.”

Inspektionschefen bemærkede i rapporten at han havde noteret sig det som Stevnsfortet havde oplyst og anført, og at dette ikke gav ham anledning til bemærkninger.

Koglen oplyste under inspektionen at institutionen modtager ca. to piger om året, og at langt størsteparten af beboerne er drenge hvoraf nogle afsoner domme for seksuelle overgreb. Koglen oplyste i tilknytning hertil at det kan være et problem at Koglen ikke har kønsopdelte afdelinger, og at piger som udgangspunkt placeres på Koglen II hvor der er mulighed for at reservere et toilet/bad til de(n) pågældende i kælderen.

Da værelserne på Koglen I har eget bad og toilet, bad jeg Koglen om at oplyse hvorfor pigerne (som udgangspunkt) ikke placeres på Koglen I.

Koglen har oplyst at institutionen siden 1. februar 2002 har ændret praksis, og at eventuelle piger nu fortrinsvis anbringes på den nye afdeling (Koglen I) hvor der forefindes bad og toilet på værelserne.

Jeg tager det oplyste til efterretning og foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

På tidspunktet for inspektionen var kun seks af de i alt 10 pladser på Koglen besat. Da dette umiddelbart forekom mig at være en meget lav belægningsgrad, bad jeg Koglen om at oplyse hvor mange pladser der på tidspunktet for den endelige rapport var i brug. Hvis belægningsgraden på dette tidspunkt stadig var lav, bad jeg om en udtalelse fra Koglen og amtet herom.

Koglen har oplyst at institutionens 10 pladser på tidspunktet for den endelige rapport (den 12. marts 2003) alle var besat; og tilsvarende på tidspunktet for Koglens afgivelse af udtalelse (den 13. juni 2003).

Amtet har supplerende oplyst at belægningsprocenten på Koglen i 2002 har været 83,7 og i 2003 – fra årets start til udgangen af april – 86,2.

Jeg har noteret mig det oplyste – herunder at belægningsgraden har været svagt stigende fra 2002 til 2003. Jeg har endvidere noteret mig at belægningsgraden på tids-

punktet for inspektionen (7. december 2001) var uforholdsmæssig lav i forhold til de efterfølgende år.

Det oplyste om belægningen mv. giver mig i øvrigt ikke anledning til bemærkninger.

Ad pkt. 5. Beskæftigelse og undervisning

Det blev under inspektionen oplyst at der er 13 timers undervisning pr. uge på hver afdeling, og at læreren deltager i morgensamlingen fra kl. 8.00 til kl. 8.30 hvor de unge og medarbejderne samles på hver afdeling. Jeg bemærkede at jeg gik ud fra at læreren er med begge steder på skift.

Koglen har oplyst at læreren deltager i dagens samlinger på skift således at læreren fortrinsvis deltager i morgen- og formiddagssamlingen på den nye afdeling (Koglen I) og i frokost- og eftermiddagssamlingen på den gamle afdeling (Koglen II).

På tidspunktet for inspektionen afventede Koglen amtets svar på hvordan institutionen skulle forholde sig over for en beboer som ikke mente sig forpligtet til at deltage i undervisningen, og jeg bad amtet om at underrette mig om svaret på denne forespørgsel.

Amtet har herom oplyst følgende:

”At deltage i undervisningen er en del af det at være anbragt på Koglen og en del af arbejdsdagen/hverdagen. Hvis en ung ikke mener sig forpligtet til at deltage i undervisningen, er det et pædagogisk problem, der skal tages hånd om.”

Jeg forstår at dette har været et enkeltstående problem, og at det ikke længere er aktuelt. Jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette spørgsmål.

Det blev under inspektionen oplyst at der på værkstederne (træ- og sølvværksted i Koglen I, træværksted i Koglen II) kan arbejde flere unge samtidig. Konkret blev det oplyst at der på Koglen II er plads til 2-3 unge ad gangen. Jeg bad Koglen om at oplyse hvor mange unge værkstedet i Koglen I kan beskæftige.

Koglen har oplyst at værkstedet i Koglen I (Lærkehuset) kan beskæftige op til 3-4 unge.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Af det oplyste følger at op til syv unge ad gangen kan være beskæftiget på værkstederne.

Ad pkt. 6. Fritidsaktiviteter og fællesskab

Jeg bad Koglen om at oplyse om værkstederne kan anvendes af de unge i fritiden.

Koglen har oplyst at værkstederne på begge afdelinger kan benyttes af de unge i fritiden, f.eks. i forbindelse med smykkefremstilling og læderarbejde. Dette sker efter konkret aftale idet de unges benyttelse af værkstederne i fritiden af sikkerhedsmæssige grunde forudsætter at der er en medarbejder til stede.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad pkt. 7. Lommepenge/arbejdspenge

Jeg skrev bl.a. følgende i rapporten:

”Som en form for bonus modtager de unge 34 kr. for hver morgen hvor de er oppe og klar til dagens gøremål kl. 08.00 og samtidig kan fremvise et værelse i pæn orden. Endvidere modtager de unge arbejdspenge (op til 425 kr. om ugen). Det blev under inspektionen oplyst at ikke alle ar-

bejdspengene udbetales til de unge løbende. Der er således etableret et opsparingssystem hvor en del af de unges optjente beløb tilbageholdes uden deres viden. De opsparede penge kommer først til udbetaling når de unge fraflytter Koglen. Det er ledelsens indtryk at de unge oplever dette som en glædelig overraskelse.”

Jeg bad Koglen og amtet om en udtalelse om det retlige grundlag for disse ordninger.

Koglen har hertil oplyst:

”Der finder ikke retligt grundlag herfor. Koglen har derfor i januar 2003 indført nyt system vedrørende udbetaling af arbejdsdusør i henhold til udarbejdet vejledning fra Ringkjøbing Amt. Som det fremgår af vedlagte skema vedrørende løn- og arbejdsregnskab bliver der hver uge hensat 126 kroner til opsparing/tøjpenge.”

Amtet har supplerende oplyst:

”Socialministeriet fastsætter hvert år taksterne for tøj og lommepenge. Disse skal som udgangspunkt udbetales til den unge. Der findes ingen lovgivning for opsparing uden de unges viden. Dette bør ikke forekomme og rettes.”

Socialministeriet har supplerende oplyst følgende:

”Ministeriet har ikke fastsat bindende forskrifter eller vejledende retningslinjer om lommepenge m.v. Det er den enkelte anbringende kommune, der træffer afgørelse om lommepenge m.v. i forhold til den unge, der er anbragt på institutionen. Dette kan typisk ske i et snævert samarbejde med institutionen. KL og Amtsrådsforeningen udsender årligt efter ønske fra kommuner og amtskommuner en vejledning, der indeholder vejledende satser for lommepenge, arbejdsvederlag m.v. Vejledningen fremgår af KL's hjemmeside www.kl.dk.”

Af ovennævnte taksttabel for 2004 (vejledende satser for lommepenge, arbejdsvederlag m.v. til børn og unge i formidlet døgnophold og i døgninstitutioner efter §§ 49, 51 og 93) fremgår det at der til unge over 16 år kan udbetales ugentlig 189 kr. i lommepenge. I arbejdsdusør kan der udbetales 704 kr. om ugen – ud af dusøren kan der for kost, logi og vask højst betales 334 kr. om ugen.

Jeg er enig i at der ikke er hjemmel til at praktisere en opsparingsordning uden de unges viden, og jeg har noteret mig at den særlige opsparingsordning ikke længere praktiseres.

At en sådan ordning blev praktiseret af Koglen på tidspunktet for inspektionen, er efter min opfattelse kritisabelt. Jeg går på det foreliggende grundlag ud fra at dette har fundet sted uden amtets vidende, og jeg foretager mig ikke mere på dette punkt.

Af det skema (løn- og arbejdsregnskab) som Koglen har henvist til og vedlagt som bilag til udtalelsen til mig, fremgår det at de unge nu har indtægter i form af grundløn og tillæg. Hertil kommer en bonus. Den ovenfor nævnte taksttabel fra KL indeholder ikke noget om bonus.

Hverken Koglen eller amtet har (udtrykkeligt) udtalt sig om den bonusordning som er beskrevet i rapporten, således som jeg bad om.

Jeg gentager min anmodning og beder endvidere Koglen og amtet om nærmere oplysning om den bonusordning som nu praktiseres.

Under Folketingets Ombudsmands inspektionschefs inspektion den 23. marts 2004 af Den nye Ungeinstitution Grenen blev det oplyst at de unge får en bonus for aktiv deltagelse i aktiviteter (maksimalt 20 kr. om dagen alle ugens syv dage).

Det blev under inspektionen af Den nye Ungeinstitution Grenen endvidere oplyst at denne institution er pengeløs sådan at forstå at de unge ikke må have rede penge på sig.

Jeg beder Koglen oplyse om Koglen har en tilsvarende ordning.

Ad pkt. 8. Kontakt til omverdenen mv.

Jeg bad Koglen om en udtalelse om de unges muligheder for at modtage besøg og om de unges kontakt til omverdenen i form af telefonsamtaler. Jeg bad endvidere Koglen om at oplyse hvilke regler og hvilken praksis der følges vedrørende udgang.

Besøg

Koglen har oplyst at de unge under opholdet på Koglen kan modtage besøg af deres nærmeste familie (forældre, søskende, bedsteforældre) og evt. kæreste en gang om ugen. Besøgenes varighed aftales individuelt, men normalt varer besøgene op til to timer.

Koglen har herudover givet nærmere oplysninger om de unges muligheder for besøg af/telefonkontakt til forsvarer, (kommunal) sagsbehandler mv.

Jeg forstår at disse oplysninger vedrører personer om hvem der ikke er truffet beslutning om brev- og besøgskontrol mm., jf. retsplejelovens §§ 771-773 og § 108, stk. 2 og stk. 4, i lov om social service.

Jeg går ud fra at det er muligt at dispensere fra den angivne varighed af besøget hvis den besøgende f.eks. kommer langvejsfra.

Under den tidligere nævnte inspektion den 23. marts 2004 af Den nye Ungeinstitution Grenen blev det oplyst at der forud for første besøg skal indhentes en besøgstilladelse, og at der i almindelighed kun bliver givet tilladelse til seks besøgende i alt. Der tillades endvidere som udgangspunkt højst tre besøgende ad gangen. På grund af pladsforholdene i institutionen afvikles der maksimalt to besøg ad gangen. Besøg må kun finde sted i besøgstiden. Baggrunden herfor er at det på den måde sikres at de øvrige planlagte aktiviteter ikke forstyrres.

Jeg beder om oplysning om hvorvidt besøg skal finde sted på bestemte tidspunkter således som det er tilfældet på Den nye Ungeinstitution Grenen. Jeg beder endvidere

Koglen om at oplyse om Koglen har tilsvarende regler om bl.a. antallet af besøgende til den enkelte unge og til de unge samtidig.

Jeg beder Koglen om at oplyse om de besøgende skal have en forhåndsgodkendelse. I bekræftende fald beder jeg Koglen om at oplyse om og i hvilket omfang der indhentes oplysninger om de besøgendes eventuelle strafbare forhold. Jeg henviser i den forbindelse også til det som Koglen under inspektionen har anført om indsmugling af euforiserende stoffer, jf. rapporten s. 16.

Det fremgår af oplysningerne fra Koglen at de unge har mulighed for – ud over til familie og evt. kæreste – at ringe til venner.

Jeg går på den baggrund, og under henvisning til Koglens oplysninger om besøg mv., ud fra at muligheden for at kunne få besøg er begrænset til den nærmeste familie og evt. en kæreste. Jeg beder Koglen oplyse om dette er rigtigt forstået og – i bekræftende fald – om en udtalelse om begrænsningen. Jeg sigter med mit spørgsmål til det forhold at nogle af de unge kan tænkes ikke at stå på god fod med familien.

Jeg beder endvidere Koglen om at oplyse om udtalelsen skal forstås således at der kun tillades ét besøg pr. uge for hver af de unge – og om den unge således må vælge mellem at få besøg af en evt. kæreste eller forældre/søskende mv.

Jeg går ud fra at besøgene som udgangspunkt finder sted på de unges værelse.

Jeg beder dog Koglen om oplysning herom.

Jeg går ud fra at besøg i Koglen i nogle tilfælde foregår som overvågede besøg. Jeg beder Koglen om oplysning om hvorledes og hvor sådanne besøg finder sted.

Jeg har ikke modtaget skriftlige regler om besøg mv. fra Koglen og går derfor ud fra at sådanne ikke foreligger. Hvis det imidlertid skulle være tilfældet, beder jeg om at modtage en kopi.

Telefonkontakt

Koglen har om de unges mulighed for at telefonere oplyst at de unge kan ringe til den nærmeste familie, en evt. kæreste og venner 3 x 15 minutter om ugen (på tirsdage, torsdage og lørdage mellem kl. 16.00 og 20.00).

Jeg anmoder om oplysning om hvorvidt det er muligt at fravige de angivne tidspunkter for telefonering (hvis der foreligger særlige omstændigheder).

Jeg beder endvidere om oplysning om hvor de unge ringer fra. Jeg sigter hermed til de unges muligheder for at kunne ringe uforstyrret – navnlig i forhold til de andre unge i institutionen.

Jeg beder desuden om oplysning om hvorvidt og i givet fald hvornår det er muligt at ringe til de unge på institutionen.

Det blev under den tidligere nævnte inspektion den 23. marts 2004 af Den nye Ungeinstitution Grenen oplyst at det efter denne institutions interne regler altid er en ansat der ringer op.

Jeg beder Koglen om at oplyse på hvilken måde Koglen fører kontrol med hvem de unge ringer til.

Udgang

Jeg bemærkede i rapporten at institutionens leder efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 3, og med samtykke fra politiet kan meddele unge der er anbragt i

varetægtssurrogat, tilladelse til udgang af kort varighed når den unge har et uafviseligt behov herfor. Under henvisning til at der på tidspunktet for rapporten endnu ikke var fastsat regler om tilladelse til udgang mv. for unge der er idømt ungdomssanktion, jf. bemyndigelsen hertil i straffelovens § 74a, stk. 4, anmodede jeg Koglen om at oplyse hvilke regler og hvilken praksis der følges med hensyn til udgang til

- unge der er idømt ungdomssanktion
- unge der er anbragt på institutionen efter straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2, og
- unge der er anbragt på socialpædagogisk grundlag.

Hvis der forelå noget skriftligt herom, bad jeg om kopi heraf.

Folketingets Ombudsmands inspektionschef har i opfølgingsrapport af 24. marts 2004 vedrørende inspektionen den 9. december 2002 af den sikrede institution Stevnsfortet bl.a. anført følgende om (de dagældende) regler for udgang mv. til de tre grupper af unge og for unge der er anbragt i varetægtssurrogat (og om Stevnsfortets interne regler herom mv.):

”I den tidligere udtalelse (...) oplyste Stevnsfortet at der altid følges de regler med hensyn til udgang som er afstukket af politi, kriminalforsorg eller kommune. I tilfælde hvor kompetencen er udlagt til forstanderen, følges regler der ligger tæt på disse regler, dog med individuelle skøn. Institutionen fraviger således reglerne hvis fravigelsen har til formål at ’skabe tilladelig kontakt til netværk eller familie’. Stevnsfortet vedlagde interne retningslinjer for udgang til unge der er idømt en ungdomssanktion. Det er heri bl.a. anført at institutionen har kompetencen til at træffe afgørelse om udgang til denne gruppe unge, og der er retningslinjer for hvornår og hvor ofte den unge kan få udgang, og om varigheden heraf.

Jeg bad Stevnsfortet om at uddybe hvad det er for ’regler ... afstukket fra politi, kriminalforsorg eller kommune’ som institutionen henviste til. Jeg bemærkede at jeg umiddelbart forstod udtalelsen sådan at der ikke er tale om generelle skriftlige regler, men om afgørelser i konkrete tilfælde hvor spørgsmålet forelægges de pågældende myndigheder. Da Stevnsfortet alene (i anledning af min anmodning i det i kursiv anførte om fremsendelse af eventuelle skriftlige regler/retningslinjer for meddelelse af udgang til unge der er idømt ungdomssanktion, unge der er anbragt på institutionen efter straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2, og unge der er an-

bragt på socialpædagogisk grundlag) havde fremsendt egne interne regler for så vidt angår unge der er idømt ungdomssanktion, gik jeg ud fra at institutionen ikke var i besiddelse af andet skriftligt materiale om meddelelse af udgang til disse grupper af unge. For en ordens skyld bad jeg Stevnfortet om at bekræfte denne antagelse. Jeg anmodede tillige institutionen om at oplyse om det retlige grundlag for afgørelser om udgang til de nævnte grupper af unge, herunder for institutionens kompetence til at træffe afgørelse herom.

Stevnfortet har i den anledning anført følgende:

'... Der henvises til det lovmæssige grundlag for afgørelser om udgang til børn og unge anbragt udfra magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, nr. 4 og 6, samt gældende frihedsbekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000 (udgang til unge idømt ungdomssanktion m.v.).'

Magtanvendelsesbekendtgørelsens § 4, nr. 4 og 6, som Stevnfortet henviser til, vedrører unge der er anbragt i varetægtssurrogat (nr. 4), og unge der er idømt en foranstaltning efter straffelovens § 74 a (ungdomssanktion).

Med hensyn til unge der er anbragt i varetægtssurrogat på de sikrede afdelinger, har Stevnfortet under pkt. 6, som gengivet ovenfor, anført at der er klare retningslinjer for tilladelse til udgang til disse unge, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 3, hvorefter det kræves at der er et uafviseligt behov for udgang. Stevnfortet har oplyst at institutionen med henblik på at sikre at spørgsmål om udgang til de surrogatanbragte unge behandles i overensstemmelse med disse og retsplejelovens regler, altid sender en skriftlig ansøgning til rette politiadvokatur med en udførlig individuel begrundelse for at institutionen – hvis politiet samtykker heri – kan meddele udgang.

For blandt andre unge der er anbragt i varetægtssurrogat i sikret institution efter retsplejelovens § 765, fremgår det af retsplejelovens § 765, stk. 5, at justitsministeren efter forhandling med socialministeren og sundhedsministeren kan fastsætte regler om meddelelse af tilladelse til udgang mv. når der ikke i øvrigt (i rettens kendelse) er taget stilling hertil. I medfør af bl.a. denne bestemmelse har Justitsministeriet udstedt bekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000 om udgangstilladelse til personer der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret. Af § 4, stk. 2, i denne bekendtgørelse fremgår det at personer der er anbragt i varetægtssurrogat i institution på sikret afdeling, ikke uden rettens godkendelse må forlade afdelingen. Når særlige omstændigheder taler derfor, kan institutionens ledelse dog med politiets samtykke give tilladelse til udgang med ledsager for et kortere tidsrum fra afdelingen eller fra institutionens område.

Jeg har noteret mig at institutionen altid i overensstemmelse hermed indhenter samtykke fra politiet før der gives tilladelse til udgang, og at spørgsmålet om udgang alene rejses over for politiet hvis der er et uafviseligt behov for udgang (jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 3), dvs. hvis der foreligger særlige omstændigheder, jf. § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000. Jeg går ud fra at udgang i sådanne tilfælde altid sker med ledsager og kun for et kortere tidsrum som angivet i sidstnævnte bestemmelse.

Da magtanvendelsesbekendtgørelsen er udfærdiget efter forhandling med Justitsministeriet, jf. bekendtgørelsens indledning, går jeg ud fra at Justitsministeriet – der har kompetencen til at fastsætte regler om udgang til varetægtsurrogatanbragte, jf. retsplejelovens § 765, stk. 5 – har godkendt indholdet af magtanvendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 3, selv om den ikke svarer helt til § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000, herunder ikke medtager kravet om at udgang skal være med ledsager. Jeg beder dog Socialministeriet om at oplyse om det er en korrekt antagelse.

Jeg går i øvrigt ud fra at Socialministeriet ved (en eventuel) revision af magtanvendelsesbekendtgørelsen, jf. også ministeriets oplysninger herom under pkt. 14.3., vil overveje om § 12, stk. 3, skal ændres så den indholdsmæssigt svarer til § 4, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000.

Med hensyn til unge der er idømt en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a, har Stevnfortet henvist til 'det lovmæssige grundlag' og nævnte bekendtgørelse nr. 680 af 10. juli 2000.

Bekendtgørelse nr. 680 opremser i § 1 hvilke personer som den finder anvendelse på. Unge der er idømt en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a – der først blev indført i straffeloven efter udstedelse af nævnte bekendtgørelse (ved lov nr. 469 af 7. juni 2001) – er ikke nævnt, og denne bekendtgørelse finder således ikke anvendelse på denne persongruppe.

Som nævnt i min rapport kan justitsministeren efter forhandling med socialministeren fastsætte regler om meddelelse af tilladelser til udgang mv. til unge der er anbragt i sikret afdeling efter straffelovens § 74 a, jf. straffelovens § 74 a, stk. 4, men denne bemyndigelse er endnu ikke udnyttet. Til orientering for Stevnfortet kan jeg oplyse at Justitsministeriet i brev af 13. november 2003 i en anden sag på forespørgsel har oplyst at et udkast til bekendtgørelse blev sendt i høring den 9. juli 2003. På baggrund af de indkomne høringssvar har Justitsministeriet indledt forhandlinger med Socialministeriet om den endelige udformning af bekendtgørelsen som forventes at kunne træde i kraft i begyndelsen af 2004.

Der foreligger således på nuværende tidspunkt ingen regler om meddelelse af tilladelser til udgang til denne persongruppe, herunder regler om hvem der har kompetencen til at træffe afgørelse herom. Stevnsfortet har selv udfærdiget interne regler hvori det er angivet at institutionen har kompetencen til at træffe afgørelse om udgang til denne gruppe af unge. Da det imidlertid efter straffelovens § 74 a, stk. 4, er justitsministeren der har kompetencen til at fastsætte regler om udgang, herunder kompetence-regler, er Stevnsfortet ikke bemyndiget til at fastsætte sådanne regler. Jeg går ud fra at Stevnsfortet har fastsat de nævnte regler for – i mangel af regler på området – at kunne give tilladelse til udgang (også) til denne gruppe af unge.

Da der ikke har været fastsat regler, men sådanne må forventes at komme inden for kort tid, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold ud over at bemærke at jeg naturligvis går ud fra at institutionen ændrer sine interne regler i overensstemmelse med de regler der fastsættes af Justitsministeriet.

Min anmodning om en udtalelse vedrørende det retlige grundlag for meddelelse af udgang omfattede tillige udgang til unge som er anbragt på institutionen efter straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2, og på socialpædagogisk grundlag. Stevnsfortet har ikke besvaret mit spørgsmål herom.

Jeg skal derfor gentage mit spørgsmål herom. Jeg beder i den forbindelse institutionen om at oplyse hvad der menes med at afsonere kan have 'almindelig' udgang, jf. inspektionsrapporten s. 29. Det bemærkes at jeg er bekendt med bekendtgørelse nr. 571 af 5. juli 2003 om anbringelse af dømte i institution mv. uden for fængsel eller arresthus og vejledningen hertil (nr. 68 af samme dato), herunder vejledningens pkt. 24, samt med bestemmelsen i § 57 i loven om social service (lovbekendtgørelse nr. 764 af 26. august 2003 med senere ændringer) og pkt. 145 og 155 i vejledning nr. 4 af 16. januar 2003 om særlig støtte til børn og unge.

Efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 11 kan amtskommunen i det amt hvor institutionen er beliggende, efter indstilling fra institutionens leder træffe afgørelse om at børn eller unge som er omfattet af bekendtgørelsens § 4, nr. 1-3 og 5, dvs. unge der er anbragt på socialpædagogisk grundlag eller efter straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2, 'for en kortere periode kan placeres' uden for afdelingen hvis placeringen er sikret via tæt voksenkontakt.

Jeg beder Socialministeriet om at oplyse nærmere om hvad denne bestemmelse tager sigte på."

Ombudsmanden har endnu ikke modtaget svar fra Socialministeriet på ovenstående spørgsmål i forbindelse med inspektionen af den sikrede institution Stevnsfortet.

Koglen har på mine spørgsmål om (interne) regler om og praksis for udgang oplyst at der ikke foreligger noget skriftligt materiale om udgang til de nævnte tre grupper af unge.

Koglen har oplyst at der for de tre gruppers vedkommende indgås konkrete og individuelle aftaler med den unges hjemkommune – henholdsvis (for de unge anbragt efter straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 2) med den unges hjemkommune og kriminalforsorgen.

Efter Direktoratet for Kriminalforsorgens bekendtgørelse nr. 571 af 5. juli 2002 om anbringelse af dømte i institution mv. uden for fængsel eller arresthus (§ 78-bekendtgørelsen) udfører moderinstitutionen (det fængsel eller arresthus som der ved anbringelsen er truffet bestemmelse om) de opgaver der følger af strafudståelsen, medmindre andet følger af bekendtgørelsen. Jeg går på den baggrund ud fra at Koglen med kriminalforsorgen sigter til vedkommende moderinstitution.

Jeg kan til orientering for Koglen oplyse at Den nye Ungeinstitution Grenen under inspektionen dér oplyste at Grenen – i mangel af centralt fastsatte regler om udgang til unge der er idømt ungdomssanktion – har administreret efter det udkast som Justitsministeriet i sin tid (juli 2003) sendte til høring. I anledning af en klage fra en af de unge over at der aldrig gives udgang til hjemmet for unge der er idømt ungdomssanktion, oplyste institutionen at det ikke er korrekt. Der foretages en konkret vurdering, men udgang finder ikke sted særlig tit.

Regler om udgang til unge der er idømt ungdomssanktion, findes nu i §§ 4-6 i bekendtgørelsen af 25. marts 2004. Det fremgår heraf (§ 4, stk. 1) at lederen af institutionen kan træffe afgørelse om udgang uden ledsagelse uden for afdelingens område af højst 3 timers varighed inden for samme døgn (nr. 1), med ledsagelse, herunder af nærtstående, uden for afdelingens område af mere end 3 timers varighed uden overnatning når tilladelsen gives enkeltvis (nr. 2), og med henblik på uopsættelig indlæggelse på hospital (nr. 3). I sidstnævnte tilfælde skal den politimester (Politidirektøren i København) i hvis kreds sagen er behandlet, underrettes herom. Efter § 4, stk. 2,

træffer politimesteren afgørelse i fem nærmere angivne tilfælde, mens statsadvokaten efter § 4, stk. 3, træffer afgørelse om udgang der ikke er omfattet af stk. 1 og 2. Politimesterens og statsadvokatens afgørelser træffes efter indstilling fra institutionens leder, jf. § 4, stk. 4. I § 5, stk. 1, er det angivet hvilke forhold der skal lægges vægt på ved afgørelsen af om der bør gives udgang, og § 5, stk. 2, indeholder tidsmæssige betingelser der dog efter § 5, stk. 3, vil kunne fraviges når særlige omstændigheder taler derfor. § 6, stk. 1, indeholder generelle betingelser for tilladelser til udgang, og § 6, stk. 2 og 3, giver mulighed for i det konkrete tilfælde at fastsætte andre vilkår for tilladelsen, herunder nærmere angivne vilkår.

Jeg har noteret mig at Koglen i mangel af centralt fastsatte regler har administreret efter konkrete og individuelle aftaler med de relevante samarbejdende myndigheder.

Under henvisning til at Justitsministeriet nu har udstedt regler på området, foretager jeg mig ikke mere vedrørende udgang fra Koglen til unge der er idømt ungdomssanktion.

For så vidt angår unge der anbringes i f.eks. en sikret institution efter straffuldbyrdeslovens § 78 med henblik på afsoning, fremgår det af pkt. 24 i Direktoratet for Kriminalforsorgens vejledning nr. 68 af 5. juli 2002 om anbringelse af dømte i institution mv. uden for fængsel eller arresthus at der i de tilfælde hvor der findes et regelsæt på institutionen, ved anbringelsen fastsættes vilkår om at den dømte undergiver sig disse regler. Er der ikke fastsat bestemte regler gældende for de personer der har ophold på stedet, fastsættes bl.a. vilkår om at den dømte kun forlader institutionen efter forudgående aftale med personalet, at den dømte kun forlader institutionen med ledsagelse af personalet, eller at den dømte kun forlader institutionen efter personalets nærmere bestemmelse, dog ikke i videre omfang end svarende til reglerne om udgang fra åbent fængsel. (Der er ikke regler om udgang til afsonere i magtanvendelsesbekendtgørelsen, men i § 11 som er omtalt i citatet ovenfor vedrørende inspektion af den sikrede institution Stevnstortet, er der regler om placering af sådanne unge uden for afdelingen i en kortere periode).

Jeg forstår på udtalelsen fra Koglen at der har været fastsat udgang til unge der er anbragt efter straffuldbyrdeslovens § 78, i henhold til en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde og efter at der har været kontakt med kriminalforsorgen (vedkomende moderinstitution).

Jeg henviser til ovenstående regler og foretager ikke videre vedrørende udgang fra Koglen til denne gruppe af unge anbragte.

For så vidt angår unge der er anbragt i en sikret institution på grundlag af § 4, nr. 1-3, i magtanvendelsesbekendtgørelsen, findes der regler om samvær og kontakt mellem forældrene og barnet i § 57 i loven om social service og pkt. 145 i vejledning nr. 4 af 16. januar 2002 om særlig støtte til børn og unge. I vejledningens pkt. 155 er regler om kontakt med andre end forældrene.

Det fremgår af § 14, stk. 1, i bekendtgørelsen af 25. marts 2004 at afgørelsen fra institutionens leder efter bekendtgørelsens § 4, stk. 1 (udgang til unge der er idømt ungdomssanktion), og § 7, stk. 3 (udgang til unge der er anbragt i varetægtsurrogat), ikke kan påklages. Politimesterens afgørelser efter § 4, stk. 2, kan påklages til statsadvokaten hvis afgørelse ikke kan påklages, jf. § 14, stk. 3. Statsadvokatens afgørelse i første instans efter bekendtgørelsens § 4, stk. 3, kan påklages til Rigsadvokaten hvis afgørelse ikke kan påklages, jf. § 14, stk. 2.

Ad pkt. 10. Medarbejdere og personaleforhold

Jeg oplyste i rapporten at der er 33 ansatte på Koglen. Da ledelsen under inspektionen oplyste at Koglen i aften- og nattetimerne har en lavere bemanning end andre tilsvarende institutioner, bad jeg om en udtalelse fra amtet om normeringen.

Amtet har oplyst og anført følgende herom:

”Amtsrådsforeningen har via konsulentfirmaet KPMG foretaget en undersøgelse af normeringen på de sikrede institutioner i hele landet. Undersøgelsen viser, at normeringen er lidt forskellig, og at Koglen ligger i den nederste del af området. Der afventes en afklaring fra Amtsrådsforeningens socialchefkreds på, hvordan udgifterne på pladsprisen ensrettes med en forventelig ligere personalenormering på Koglen til følge.”

Det fremgår af et bilag til amtets udtalelse at Ringkjøbing Amt for så vidt angår personalenormering i 2002 (ifølge opgørelse fra Kommunernes Revision) lå sidst blandt de amter som har sikrede institutioner (Frederiksborg, København, Vestsjælland, Fyn, Århus og Ringkjøbing amter) med 2,93 normerede pr. plads (mod et gennemsnit lige under 4 og en højeste værdi på 4,71 normerede pr. plads). I 2001 lå Fyns Amt sidst (med en normering på 2,45 pr. plads (mod et gennemsnit på ca. 3,8 og en højeste værdi på 4,45 normerede pr. plads).

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg går ud fra at den afklaring vedrørende spørgsmålet om normering som er omtalt – og som amtet afventede – nu foreligger, og jeg beder amtet om nærmere oplysninger herom.

Det blev under inspektionen oplyst at overfald anmeldes til Arbejdsskadestyrelsen, men ikke altid til politiet. Ledelsen henviste herved til at politiet ofte afviser at modtage telefoniske anmeldelser hvilket kan betyde at forhold som ellers ville være blevet anmeldt, ikke bliver det. Jeg bad amtet om at modtage oplysninger om amtets eventuelle politik/instruks på dette område.

Amtet har oplyst at overfald på medarbejdere (fortsat) anmeldes til Arbejdsskadestyrelsen og fra den 1. februar 2002 også altid anmeldes – skriftligt – til politiet, og at politiet altid tager dette alvorligt.

Jeg tager til efterretning at der er sket en ændring i praksis for så vidt angår anmeldelser til politiet.

Ad pkt. 11. Generelle forhold og herunder forholdet til Ringkjøbing Amt

Jeg skrev bl.a. følgende i rapporten:

”I forbindelse med inspektionen udtrykte institutionens ledelse utilfredshed med nogle generelle forhold vedrørende samarbejdet med Ringkjøbing Amt.

Som et eksempel på uenigheden mellem institutionens ledelse og amtet nævntes – ud over normeringen – amtets modstand mod at give Koglen mulighed for indelåsning af beboerne om natten, jf. magtanvendelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 2. En mulighed som benyttes af andre amter.”

Jeg bad om amtets bemærkninger til dette spørgsmål.

Amtet har oplyst at amtet i ganske særlige situationer giver tilladelse til aflåsning af værelsesdøre om natten, men at det er amtets holdning at aflåsning af værelsesdøre kun må ske af sikkerhedsmæssige årsager og ikke på grund af normeringen.

Amtet har endvidere oplyst at der ”så vidt vides” kun er to amter der låser dørene om natten.

Jeg har noteret mig det oplyste – herunder oplysningen om i hvilket omfang denne mulighed anvendes i andre amter. Amtet har udtrykt en vis tvivl om rigtigheden af denne oplysning. Inden jeg eventuelt foretager videre, beder jeg Socialministeriet om eventuelle oplysninger som kan belyse spørgsmålet nærmere.

Om samarbejdet mellem Koglen og amtet og mit indtryk af samarbejdet, jf. også pkt. 14 i rapporten, har amtet oplyst og anført:

”Siden Folketingets Ombudsmand har været på inspektion, er der sket en del ændringer på Koglen. Der er kommet ny ledelse, og flere af de påtalte ting i rapporten er enten allerede ændret, eller der er taget skridt til ændre dem.

Ringkjøbing Amt oplever at have et udviklende samarbejde med Koglen, og at institutionen er indstillet på at samarbejde. Det er Ringkjøbing Amts vurdering, at Koglen opfylder sit formål på en tilfredsstillende måde, og at der fortsat arbejdes med at videreudvikle institutionen.”

Socialministeriet har oplyst og anført:

”Ministeriet har noteret sig, at der er sket ændring i ledelsen af institutionen, hvorefter den tidligere tilsynsførende fra amtet nu er blevet leder af institutionen.

Ministeriet har videre noteret sig, at samarbejdet mellem amtet og institutionen aktuelt har karakter af et udviklende samarbejde.”

Jeg har noteret mig det som amtet og ministeriet har oplyst og anført, og foretager ikke videre vedrørende spørgsmålet om samarbejdet mellem Koglen og amtet.

Ad pkt. 12. Tilsyn

Jeg bad om at modtage den seneste rapport som er udarbejdet i forbindelse med amtets tilsynsforpligtelse efter retssikkerhedslovens § 39 med oplysning om hvorledes der er/vil blive fulgt op på rapporten.

Amtet har oplyst at der jævnligt føres tilsyn på Koglen, at der bliver udarbejdet et referat fra hvert enkelt besøg, og at der ved det næste tilsynsbesøg bliver fulgt op på eventuelle problemer. Amtet har endvidere oplyst at amtet er i ugentlig (telefonisk) kontakt med ledelsen på Koglen hvor eventuelle spørgsmål mv. drøftes. Herudover er der efter det oplyste kontakt mellem amtet og Koglen ved visitationsmøder (vedrørende unge der anbringes efter lov om social service og unge der anbringes som led i afsoning af en ungdomssanktion i forbindelse med eventuel tilbageførsel til sikret afdeling).

Amtet har endvidere vedlagt fire tilsynsrapporter/-referater; tre fra 2002 og én fra 2003 (fra et besøg den 17. marts 2003).

Det fremgår af referatet fra besøget den 17. marts 2003 at det næste tilsynsbesøg blev aftalt til den 3. juni 2003.

Jeg bad om den seneste rapport, og jeg går derfor ud fra at tilsynsmødet den 17. marts 2003 er det seneste tilsynsbesøg forud for amtets afgivelse af udtalelse til mig den 23. juni 2003. Jeg går endvidere ud fra at det aftalte nye (tilsyns)møde den 3. juni 2003 er blevet aflyst eller udskudt til et senere tidspunkt. Jeg beder dog amtet om at oplyse nærmere herom.

Det fremgår af referatet fra tilsynsmødet den 17. marts 2003 at der ved dette tilsyn var tre emner på dagsordenen: Personale, sikkerhedsgennemgang og ungegruppen (med undertitlen ”hvordan arbejdes der med dem”).

Vedrørende punktet personale er det i referatet fra tilsynsmødet den 17. marts 2003 bl.a. oplyst at ingen af de indkomne ansøgere til den ledige stilling som afdelingsleder har kunnet bruges, og at forstanderen ville kontakte en navngiven person med henblik på at en medarbejder hos den pågældende evt. blev konstitueret som afdelingsleder, i forbindelse – går jeg ud fra – med et genopslag.

Under samme punkt er i referatet følgende oplyst og anført:

”Personalet ’hænger’ stadig på Koglen II. Det er svært at komme til livs. Det er som om at ’brokkeånden’ hænger i væggene. Uanset hvor meget der bliver talt om problemerne, hjælper det ikke. Senest har halvdelen af personalet meldt fra, over for den pædagogiske metode, der forsøges afprøvet. Der er en masse snak i krogene. ... og ... har besluttet, at når alle stillingerne er besatte, rystes ’posen’. ... og ... er klar over, at det kan give ragnarok, men der bliver nødt til at ændres noget nu. ... vil på skift være på begge afdelingerne.”

Jeg beder amtet om at oplyse hvorledes der er fulgt op vedrørende ansættelsen af en afdelingsleder og de angivne problemer med personalet på Koglen II.

Om punktet sikkerhedsgennemgang er det i referatet anført at Koglens ledelse ”har brug for en dialog med amtet om, hvordan vi kommer videre. Aftalt at vi tager det op på mødet den 29. april 2003”.

Jeg går ud fra at der hermed henvises til et møde i et andet regi og ikke til (det næste) tilsynsmøde der som nævnt blev aftalt skulle finde sted den 3. juni 2003.

Jeg beder amtet om nærmere oplysninger om de problemer vedrørende sikkerheden på Koglen som ligger bag dette punkt på dagsordenen – herunder om oplysninger om hvorvidt disse problemer har sammenhæng med de i referatet angivne problemer på Koglen II, jf. citatet ovenfor.

Jeg beder endvidere om oplysninger om hvorledes der er fulgt op på dette punkt.

Til orientering kan jeg oplyse at ombudsmandens inspektionschef i forbindelse med inspektionen den 9. december 2002 af den sikrede institution Stevnstortet har oplyst og anført følgende om Storstrøms Amts tilsyn med denne institution (tilsynets uafhængighed af den institution som der føres tilsyn med, jf. opfølgingsrapport af 24. marts 2004):

”Til orientering kan jeg oplyse at jeg i forbindelse med inspektion af bosteder som også er omfattet af amternes tilsynsforpligtelse efter retssikkerhedslovens § 39 (nu lovebekendtgørelse nr. 72 af 6. februar 2004), har udtalt mig om det forhold at den samme konsulent (de samme konsulenter) som indgår i det daglige samarbejde, også fører tilsyn med bostedet. I min endelige rapport af 11. august 2003 vedrørende min inspektion af bostedet Bramsnæsvig udtalte jeg således følgende:

’Som jeg gjorde opmærksom på under inspektionen, er det ikke uproblematisk at den samme konsulent (de samme to konsulenter) som indgår i det daglige samarbejde, også fører tilsyn med bostedet efter retssikkerhedslovens § 39. Denne vurdering bygger på det forhold at et løbende samarbejde – som utvivlsomt er nødvendigt og meget nyttigt – næppe kan undgå at kompromittere tilsynsmyndighedens uafhængighed. Det er væsentligt for begge parter – både bostedet og amtet – at der under et tilsynsbesøg er klare retningslinjer og klarhed over hvem der undersøger

og hvem der undersøges. Jeg er naturligvis opmærksom på at Roskilde Amt er et mindre amt, og at de ansatte på dette område derfor kender hinanden i større omfang end dette er tilfældet i større forvaltninger. Jeg er også opmærksom på at amtet under et eventuelt skærpet tilsyn (niveau 3) nedsætter en til lejligheden sammensat gruppe på tværs af de tre fagområder på Social- og Sundhedsforvaltningens område.

Når den konsulent der står for den daglige kontakt også varetager tilsynet med det pågældende bosted, kommer konsulenten i et vist omfang til at undersøge sig selv. Konsulenten har løbende vejledt og bistået bostedet med forhold der indgår i tilsynet og kan derfor vanskeligt karakteriseres som uafhængig. Konsulenten kan vanskeligt undgå at blive medansvarlig for forholdene på bostedet – i hvert fald for så vidt angår de forhold som konsulenten er blevet bedt om råd om. Gennemførelse af tilsynsbesøg på et bosted som konsulenten kender godt og dagligt har kontakt med, forudsætter efter min opfattelse klarhed over hvilken 'rolle' konsulenten har hvornår. Denne klarhed er vanskelig at opnå.

Tilsynet på voksenområdet i Roskilde Amt varetages som det fremgår af de to samme pædagogiske konsulenter der varetager det daglige samarbejde. Man kunne overveje at lade den konsulent der ikke har den daglige kontakt med det pågældende bosted gennemføre tilsynsbesøget, men dette gør efter min opfattelse ikke uafhængigheden meget større, idet den ene kollega så kommer til at undersøge den anden.

Efter min opfattelse kunne Roskilde Amt overveje at lade en udenforstående person (evt. fra en anden afdeling i forvaltningen) forestå tilsynsbesøgene. Jeg er opmærksom på at dette forudsætter at den pågældende har et godt kendskab til området.

Jeg beder Roskilde Amt oplyse hvad mine bemærkninger giver anledning til med hensyn til at sikre en passende uafhængighed af bostedet for den eller de personer der udfører tilsynsbesøget.'

Amtet oplyste i den anledning at de to pædagogiske konsulenter havde fordelt primærkontakten til de enkelte bo- og dagtilbud mellem sig i en nordlig og sydlig del af amtet. I forbindelse med almindelige tilsynsbesøg deltog begge konsulenter. Det betød i praksis at den ene konsulent havde et større kendskab til det pågældende sted end den anden. Dette forhold betragtede Roskilde Amt som en styrke i forhold til både indhold og udbytte af tilsynet.

I en opfølgingsrapport af 27. januar 2004 udtalte jeg herefter følgende:

'Det forhold at de to pædagogiske konsulenter har fordelt primærkontakten til de enkelte bo- og dagtilbud imellem sig således at den ene konsulent har et større kendskab til det tilbud hvor der foretages tilsynsbesøg

end den anden, giver efter min opfattelse ikke konsulenterne en større grad af uafhængighed af bostederne. Konsulenterne vil i vidt omfang under et tilsynsbesøg komme til at undersøge sig selv – og hinanden. Dette gælder i hvert fald for så vidt angår de forhold som konsulenterne gennem den løbende daglige kontakt er blevet bedt om råd om.

Jeg forstår at de to pædagogiske konsulenter sammen udfører tilsynsbesøgene uden at andet personale fra forvaltningen deltager.

Under henvisning til mine bemærkninger ovenfor og mine bemærkninger i den endelige rapport henstiller jeg til Roskilde Amt at overveje hvorledes det på en bedre måde sikres at de personer der udfører tilsynsbesøg, for fremtiden er uafhængige af det bosted der føres tilsyn med, herunder om ikke andre ansatte i forvaltningen end de to pædagogiske konsulenter der varetager den løbende kontakt med bostederne, ville kunne inddrages i tilsynsopgaverne. Jeg bemærker igen at jeg er opmærksom på at Roskilde Amt er et mindre amt, og at de ansatte på dette område derfor kender hinanden i større omfang end det er tilfældet i større forvaltninger.

Jeg beder amtet underrette mig om hvad min henstilling giver anledning til.'

Roskilde Amt har i den anledning i en udtalelse af 1. marts 2004 oplyst at amtet har valgt at ændre procedure. Fremover vil tilsynet blive udført af en pædagogisk konsulent sammen med en fuldmægtig (AC) som bl.a. deltager i arbejdet med bostedernes driftsaftaler. Den pædagogiske konsulent vil ikke være den samme som har den kontinuerlige kontakt til bostedet.

Jeg beder Storstrøms Amt om at oplyse hvordan amtet sikrer en passende uafhængighed i forhold til institutionen for den eller de personer der udfører tilsynsbesøg.”

Ombudsmandsinstitutionen har endnu ikke modtaget svar fra Storstrøms Amt på ovenstående spørgsmål.

Jeg går ud fra at den person som for Ringkjøbing Amt har den kontinuerlige kontakt med Koglen også varetager tilsynet med institutionen således som det var tilfældet for så vidt angår bostedet Bramsnæsvig.

Det fremgår af de foreliggende oplysninger at den nuværende leder af Koglen tidligere har ført tilsyn med institutionen på vegne af Ringkjøbing Amt. Jeg lægger umiddel-

bart til grund at lederen af Koglen og den medarbejder i amtet som på nuværende tidspunkt fører tilsyn med Koglen, var nære arbejdskolleger indtil udgangen af januar måned 2002.

Jeg beder Ringkjøbing Amt om nærmere oplysninger om ovennævnte forhold.

I det omfang amtet kan bekræfte mine formodninger, beder jeg amtet om en udtalelse om hvad bemærkningerne i forbindelse med inspektionen af bostedet Bramsnæsvisg giver amtet anledning til med hensyn til at sikre en passende uafhængighed af Koglen for den eller de personer der udfører tilsynsbesøget.

Socialministeriet skal efter magtanvendelsesbekendtgørelsens § 3, stk. 3, følge udviklingen inden for anvendelsen af de sikrede afdelinger og skal lejlighedsvis aflægge besøg på institutionerne. Jeg bad Socialministeriet om at oplyse hvornår ministeriet havde aflagt et sådant (sådanne) besøg på Koglen, og jeg bad endvidere om at modtage den rapport/de rapporter som jeg gik ud fra var udfærdiget efter besøget (besøgene).

Socialministeriet har oplyst at det seneste besøg i Koglen i henhold til magtanvendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelsens § 3, stk. 3) fandt sted i november måned 1999. Med hensyn til spørgsmålet om udarbejdelse af rapport fra besøget – og de besøg som ministeriet efter en ny procedure nu aflægges i sikrede institutioner/afdelinger – har ministeriet oplyst og anført følgende:

”Besøget i Koglen i 1999 ligger forud for en ny procedure ... og der foreligger ikke rapport/referat fra besøget.

...

Til brug for drøftelser med amt og afdeling har ministeriet i 2001 udarbejdet et skema. Det anvendes som huskeliste i forbindelse med besøg og ved udarbejdelse af en rapport/referat om besøg. Rapporten udarbejdes med henblik på at indgå som internt arbejdsmateriale i ministeriet. Rapporten sendes således ikke til afdeling og/eller amt. Hvis særlige spørgs-

mål måtte dukke op under drøftelsen, følges der særskilt op, telefonisk eller skriftligt alt efter karakteren af spørgsmålene.”

Jeg har noteret mig at der ikke foreligger en rapport/referat fra Socialministeriets tilsynsbesøg i 1999 idet dette besøg ligger forud for tidspunktet for indførelse af den nye procedure.

Socialministeriet har endvidere oplyst om gennemførelse af besøg på Koglen i anden sammenhæng, senest den 24. juni 2003, og om et besøg i forbindelse med – går jeg ud fra – ibrugtagningen af Koglen I i 1999.

Ad pkt. 13.3. Anvendelse af skemaer mv.

Jeg bemærkede at der i magtanvendelsesbekendtgørelsen ikke stilles krav om at tilfælde af overtrædelse af reglerne i kap. 1-5 og anvendelse af nødværge skal indberettes på et særligt udarbejdet skema, jf. bekendtgørelsens § 16, stk. 1.

Jeg gik ud fra at de to forskellige skemaer (begge med overskriften ”skema vedrørende anvendelse af fiksering m.v.”) som er anvendt i de 18 sager som er omfattet af min gennemgang, er udfærdiget af Ringkjøbing Amt, og jeg bad amtet om at oplyse hvorfor fiksering er nævnt i skemaernes overskrift som (hoved)eksempel på indgreb efter magtanvendelsesbekendtgørelsen. Jeg henviste til at fiksering alene er omtalt i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 1, stk. 3, som et indgreb der under ingen omstændigheder er tilladt.

Koglen har oplyst at institutionen siden 1. februar 2002 kun har anvendt ét skema for hver situation der skal indberettes. Skemaet foreligger endvidere kun i én udgave og er rettet til og bragt i overensstemmelse med magtanvendelsesbekendtgørelsen hvad paragrafhenvi sning mv. angår.

Amtet har ikke udtrykkeligt besvaret mit spørgsmål om skemaernes overskrift, men har derimod oplyst følgende:

”De skemaer, der henvises til, er ikke de skemaer, der bliver brugt i dag. Med Koglens svar følger et blankt skema. Der er helt klare retningslinier for, hvordan magtanvendelserne skal skemaføres eller indberettes.

Proceduren er, at skemaet først udfyldes med klientens navn, alder, dato for indgrebet, varighed, arten af indgrebet og begrundelsen herfor. Med begrundelse følger et bilag, hvor de implicerede medarbejdere mere udførligt beskriver magtanvendelsen samt de unges oplevelse af den. Desuden redegør ledelsen for, hvordan episoden er tacklet, og hvordan det er drøftet med medarbejderne og de unge. Herefter kvitterer amtet.

Skemaerne skal sendes ind til amtet 1 gang om måneden, medmindre der har været anvendt ikke tilladt magtanvendelse. Disse indberettes efter forskrifterne i magtanvendelsesbekendtgørelsen og forelægges amtets skole- og socialudvalg. Ringkjøbing Amt vil arbejde på at tydeliggøre indberetningsfrister.”

Jeg tager til efterretning at Koglen og amtet ikke længere anvender de skemaer som er omtalt i rapporten.

Jeg har noteret mig at der nu anvendes ét ”særligt udarbejdet skema” på såvel indgreb som skal skemaføres efter bekendtgørelsens § 15, stk. 1, som indgreb der skal indberettes efter § 16, stk. 1. Jeg har endvidere noteret mig at skemaet kun foreligger i én udgave, at der i skemaets overskrift ikke længere er nævnt begrebet ”fiksering”, og at der i overskriften er henvist til de korrekte bestemmelser i den gældende magtanvendelsesbekendtgørelse.

Jeg bad Socialministeriet om at oplyse om ministeriet har overvejet at ændre bekendtgørelsen således at de skemaer der anvendes, bliver ens for hele landet.

Socialministeriet har hertil oplyst følgende:

”Ministeriet har ikke aktuelle planer om at ændre i magtanvendelsesbekendtgørelsen på dette punkt. Der er i gældende bestemmelser alene fastsat visse minimumsregler om oplysninger, der skal indgå i et sådant skema, jf. bekendtgørelsens § 15. Det enkelte amt har i den forbindelse mulighed for – efter eget ønske – at supplere skemaet med rubrikker vedrørende yderligere oplysninger som led i amtets dialog og tilsyn med den sikrede afdeling. Ministeriet ønsker som udgangspunkt ikke at afskære amterne fra en sådan mulighed.

Ministeriet påregner en høringsrunde til bl.a. de sikrede afdelinger med henblik på at få afdækket behovet for ændringer i magtanvendelsesbekendtgørelsen på børn og unge området. I den forbindelse vil ministeriet naturligvis være lydhørt for et ønske om brug af standardiserede skemaer.”

Jeg har noteret mig det som ministeriet har oplyst og anført, og jeg foretager ikke videre på dette punkt.

Hvad spørgsmålet om eventuelle ændringer i magtanvendelsesbekendtgørelsen angår, går jeg ud fra at Socialministeriet har noteret sig det som Koglen oplyste over for mig under inspektionen. Jeg henviser nærmere til rapportens pkt. 9 (om euforiserende stoffer) og til personalets manglende mulighed for at foretage en egentlig visitation af de unge under opholdet.

Om skemaernes konkrete anvendelse bemærkede jeg i rapporten at det mindst udførlige skema i nogle tilfælde var udfyldt to gange med varierende oplysninger. Jeg bemærkede endvidere at begge skemaer var anvendt i enkelte tilfælde hvilket kan give anledning til tvivl om hvorledes den pågældende episode har været opfattet. Jeg anførte at det forhold at begge skemaer er anvendt om det samme indgreb, kan give grundlag for en antagelse om at den mest udførlige udgave er udfyldt senere end den dag indgrebet har fundet sted. Jeg henviste herved til bestemmelsen i bekendtgørelsens § 15, stk. 1, hvorefter skemaet skal udfyldes samme dag som indgrebet finder sted.

Jeg bad Koglen oplyse hvorfor det samme skema foreligger udfyldt i flere (indbyrdes forskellige) udgaver. Jeg bad endvidere amtet om at oplyse om amtets efterfølgende gennemgang af skemaerne har givet amtet grundlag for bemærkninger over for Koglen på dette punkt, og om en udtalelse fra amtet om skemaernes anvendelse. Hvis amtet havde udstedt interne regler herom, bad jeg om at modtage et eksemplar af disse regler.

Amtet har oplyst at amtet i perioden maj til november 2001 har tilbagesendt nogle indsendte skemaer til Koglen med henblik på at alle rubrikker blev korrekt udfyldt. Amtet har endvidere oplyst at næsten alle magtanvendelser er kvitteret med et ønske om at de bliver drøftet på et konsulentmøde. Som bilag til amtets udtalelse er vedlagt kopi af et brev af 28. juni 2001 til Koglens tidligere forstander og kopier af beslutninger truffet af amtets skole- og socialudvalg på møder den 6. september og 8. november 2001. Beslutningerne vedrører indberetninger fra Koglen om indgreb i form af magtanvendelse i to tilfælde.

Endelig har amtet oplyst at enkelte magtanvendelser der er skemaført, burde have været indberettet i stedet for.

Det ene af de to ovenfor nævnte indgreb som har været behandlet af amtets skole- og socialudvalg, har jeg medtaget nedenfor under pkt. 13.4. (Sagen vedrører et tilfælde af indelåsning i eget værelse).

Jeg går ud fra at det af de grunde som amtet har nævnt indledningsvis i sin udtalelse (og som jeg har refereret ovenfor under pkt. 2.), ikke har været muligt for amtet at besvare samtlige spørgsmål om Koglens konkrete anvendelse af skemaer, og jeg foretager ikke videre vedrørende disse spørgsmål.

Jeg bemærkede at den unge i ni tilfælde var blevet ført til/sendt til eget værelse med besked om at blive der indtil videre eller indtil et samtidig hermed fastsat tidspunkt. I alle tilfælde fremgik det af det anvendte skema at den fysiske kontakt som der forin-

den havde været mellem et medlem af personalet og den unge – typisk i form af adskillelse eller fastholdelse, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1 – havde udgjort indgrebet over for den unge.

Jeg lagde i rapporten umiddelbart til grund at værelset i ingen af de nævnte ni tilfælde var aflåst, og jeg gik med andre ord umiddelbart ud fra at indelåsning kun var forekommet i fire ud af de 18 sager som er omfattet af min gennemgang. Jeg bad Koglen om at oplyse om jeg har forstået dette korrekt.

Koglen har oplyst at dette er rigtig forstået.

De nævnte tilfælde af indelåsning vender jeg tilbage til nedenfor under pkt. 13.4.

Ad pkt. 13.4. Indberetninger (bekendtgørelsens § 16)

Om indgreb i form af indelåsning anførte jeg i rapporten bl.a. følgende:

”Blandt de 18 tilfælde er som allerede nævnt tre tilfælde af indelåsning på eget værelse og et tilfælde af isolation (se ovenfor under pkt. 13.3.).

’Isolation’ er efter bekendtgørelsens § 1, stk. 5, ikke tilladt bortset fra det i § 10 nævnte tilfælde. (Jeg ser i denne sammenhæng bort fra rettens bestemmelse efter § 1, stk. 9, om anbringelse af en ung i sikret afdeling (som varetægtssurrogat) helt eller delvist afskåret fra kontakt med andre).

Bekendtgørelsens § 10 er sålydende:

’For en ung anbragt i sikret afdeling kan institutionens leder undtagelsesvis træffe bestemmelse om anbringelse af den unge i særlige isolationsrum, når der er overhængende fare for, at denne skader sig selv eller andre. Isolationen må kun vare indtil 2 timer.’

I bekendtgørelsens § 3, stk. 2, er det endvidere udtrykkeligt fastsat at aflåsning om natten af værelser i sikrede afdelinger ikke betragtes som isolation.

Efter min umiddelbare opfattelse er der med de nævnte bestemmelser gjort op med hvilke indgreb i form af indelåsning der kan henføres til bekendtgørelsens § 15. Alle andre former af indelåsning skal efter denne

forståelse indberettes til amtskommunen efter bekendtgørelsens § 16, stk. 1 (som indgreb der udgør overtrædelse af reglerne i kap. 1-5; i tilfælde af indelåsning på værelset (bortset fra om natten) en overtrædelse af § 1, stk. 5).

Jeg beder Koglen og amtet om en udtalelse herom. Jeg beder endvidere om udlån af eventuelle yderligere akter om de tre indgreb (E, F og G – jeg tænker her særligt på akter hos amtet). Jeg beder om at udtalelserne mv. sendes til mig gennem Socialministeriet hvis bemærkninger jeg tillige udbeder mig.”

Koglen har oplyst at de tre konkrete indgreb i form af indelåsning ikke har kunnet identificeres på baggrund af de foreliggende oplysninger, og at spørgsmålet derfor desværre ikke kan besvares.

Amtet har tilsluttet sig den opfattelse som jeg i rapporten har givet udtryk for, jf. citatet ovenfor, og amtet har supplerende oplyst at aflåsning af værelsesdøre om natten – hvis amtet har givet sin tilladelse dertil – skal skemaføres og sendes til amtet ved månedens udgang efter bestemmelserne i bekendtgørelsens § 15. Tilsvarende gælder indgreb i form af indelåsning i særlige isolationsrum under to timers varighed (bekendtgørelsens § 10).

Socialministeriet har oplyst og anført følgende:

”Ministeriet deler den opfattelse, der tilkendegives i Folketingets Ombudsmands rapport af 12. marts 2003, dog med den tilføjelse, at indelåsning efter § 1, stk. 9, vil være omfattet af § 15 om skematilførsel.

Ministeriet har ikke modtaget akter ad de refererede sager E, F, og G, jf. herunder amtets bemærkninger om manglende identificering. Ministeriet har i forlængelse heraf ikke grundlag for nærmere kommentarer.”

Det er herefter min opfattelse at der med bestemmelserne i bekendtgørelsens § 3, stk. 2, § 10 samt § 1, stk. 9 (hvilken bestemmelse jeg dog i rapporten oplyste at jeg så bort fra i denne sammenhæng), er gjort op med hvilke indgreb i form af indelåsning der kan henføres til bekendtgørelsens § 15 – og skal skemaføres og indsendes til amtskommunen ved månedens udgang.

Det er endvidere min opfattelse at alle andre former af indelåsning skal indberettes til amtskommunen efter bekendtgørelsens § 16, stk. 1 (som indgreb der udgør overtrædelse af reglerne i kap. 1-5; i tilfælde af indelåsning på værelset (bortset fra om natten) en overtrædelse af § 1, stk. 5).

Jeg går ud fra at det af de grunde som amtet har nævnt indledningsvis i sin udtalelse (og som jeg har refereret ovenfor under pkt. 2.), ikke har været muligt for amtet at identificere de tre konkrete tilfælde af indgreb i form af indelåsning, og jeg foretager ikke videre vedrørende disse indgreb.

Jeg bemærkede at indgrebet i et tilfælde i skemaet var benævnt isolation (P). Som begrundelse for indgrebet var i skemaet nævnt ”fare for selvbeskadigelse og rømning”. Episoden – og herunder særligt begrundelsen for indgrebet og dets udstrækning – var alene behandlet i skemaform (og var i modsætning til de fleste andre sager ikke uddybet i en medfølgende rapport).

Jeg gik i rapporten ud fra at den unge var anbragt i Koglens særlige isolationsrum.

Koglen har oplyst at dette er rigtig forstået.

Da det fremgik af skemaet at indgrebet varede i 11 timer og således (langt) ud over det maksimum for anbringelse i isolationsrum (2 timer) som er fastsat i bekendtgørelsen (§ 10), anførte jeg som min opfattelse – med samme begrundelse som ovenfor – at indgrebet efter min opfattelse ikke kan henføres til bekendtgørelsens § 15, stk. 1. Jeg henviste yderligere til at der ikke er tale om et indgreb af den dagligdags eller begrænsede karakter som kendetegner de indgreb som er nævnt i § 15, stk. 1, men om en (markant) overtrædelse af bekendtgørelsens regler (konkret bekendtgørelsens § 10). Jeg bemærkede at jeg ville vende tilbage til spørgsmålet om indberetning i denne sag når jeg havde modtaget de udtalelser mv. som jeg samtidig bad om.

Det var ikke muligt ud fra skemaet at se hvem der traf bestemmelse om isolationsanbringelsen i den konkrete sag. Jeg henviste herved til bekendtgørelsens § 10, hvorefter en sådan beslutning træffes af institutionens leder.

Jeg bad om en nærmere redegørelse fra Koglen om det pågældende indgreb – herunder om beslutningen blev taget af institutionens leder eller af andre. Jeg bad om at Koglen i redegørelsen kom ind på hvilke foranstaltninger der blev gjort for at søge at begrænse indgrebets udstrækning.

Koglen har oplyst følgende:

”Det fremgår af Koglens journalmateriale, at beslutningen om anbringelse i isolationsrummet er truffet af de medarbejdere, der var på arbejde den pågældende dag, og at en afdelingsleder efterfølgende er blevet telefonisk orienteret herom. Det ses af journalen, at anbringelsen i isolationsrummet er sket i flere tempi: Kl. 12.00 - 14.00, kl. 14.40 - ?, kl. 16.40 - ?, kl. 18.40 - ? og kl. 20.40 - ? Det fremgår af journalen, at den 14-årige er kommet i seng kl. 23.00.”

Koglen har ikke (fuldt ud) besvaret spørgsmålet om hvilke foranstaltninger der blev gjort for at søge at begrænse indgrebets udstrækning.

Jeg går ud fra at dette skyldes de forhold som amtet indledningsvis i udtalelsen til mig har oplyst om, jf. ovenfor under pkt. 2.

Umiddelbart synes indgrebet ikke at have strakt sig over 11 timer således som jeg på baggrund af skemaet gik ud fra var tilfældet. Forholdet synes på det nu foreliggende grundlag at kunne beskrives som en række enkeltstående indgreb i form af isolation i særligt isolationsrum af en varighed der – måske med en enkelt undtagelse – ikke strækker sig over to timer.

Det fremgår af Koglens oplysninger om sagen at en afdelingsleder blev orienteret om at den unge var blevet anbragt i isolationsrummet.

I det omfang det er muligt, beder jeg Koglen om at oplyse om orienteringen blev givet til afdelingslederen på den afdeling hvor den unge var anbragt, og om der var tale om én telefonsamtale eller flere. Jeg beder endvidere om oplysning om hvornår i forløbet den (eller de) nævnte telefonsamtale(r) fandt sted. Jeg beder endvidere om udlån af det skriftlige materiale der måtte være om sagen – herunder det af Koglen nævnte journalmateriale.

Amtet har ikke forholdt sig til Koglens udtalelse om dette indgreb.

Jeg beder om amtets bemærkninger til det som Koglen har oplyst over for mig, jf. citatet ovenfor, og til Koglens (eventuelle) yderligere oplysninger/bemærkninger.

Jeg beder endvidere amtet om selv at udtale sig om sagen og dennes behandling – herunder om det forhold at indgrebet af Koglen har været skemaført og oplysning herom sendt til amtet ved månedens udgang efter bestemmelsen i magtanvendelsesbekendtgørelsens § 15. Endelig beder jeg om udlån af det skriftlige materiale som der i amtet måtte være om indgrebet.

Jeg beder om at Koglens (yderligere) oplysninger/bemærkninger, amtets udtalelse og det skriftlige materiale i sagen sendes til mig gennem Socialministeriet hvis bemærkninger til sagen jeg endvidere udbeder mig. Jeg sigter herved navnlig til spørgsmålet om hvorvidt det konkrete indgreb skal rubriceres under bekendtgørelsens § 15 eller § 16.

Som ovenfor nævnt (under pkt. 13.3.) har Ringkøbing Amts skole- og socialudvalg behandlet et indgreb i form af indelåsning af en ung på dennes eget værelse. Det fremgår af det vedlagte mødereferat mv. at der var tale om en 16-årig som var anbragt på Koglen i varetægtssurrogat. Indgrebet bestod i at den unge efter at vedkommende den 4. marts 2001 om formiddagen havde været i håndgemæng med en anden ung, ved anvendelse af førergreb blev ført til eget værelse og – efter det oplyste –

blev låst inde dér indtil næste dags morgen. På mødet besluttede udvalget at give institutionens leder en påtale.

Ad pkt. 13.5.1. Tidspunktet for skematilførsel (bekendtgørelsens § 15)

Jeg bemærkede at det i en del tilfælde ikke fremgik af det udfyldte skema hvornår oplysningerne var tilført skemaet. Om bekendtgørelsens bestemmelser herom er overholdt i disse tilfælde, kunne heller ikke udledes af den underliggende rapport i det omfang der var en sådan. Jeg bad på den baggrund Koglen om en udtalelse om fremgangsmåden ved udfyldelse af skemaerne, herunder hvem der udfylder skemaet, og om dette sker samme dag som indgrebet.

Jeg har ikke modtaget en sådan udtalelse fra Koglen. Heller ikke amtet har bemærkninger på dette punkt.

Jeg går ud fra at dette skyldes de forhold som amtet indledningsvis i udtalelsen har været inde på, jf. ovenfor under pkt. 2, og jeg foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 13.5.2. Notatpligten mv. (bekendtgørelsens § 15)

Jeg bemærkede at varigheden af indgrebet enten ikke fremgik eller fremgik på en sådan måde at der kunne være tvivl om varigheden i forbindelse med en række indgreb – herunder de tre sager om indelåsning (E, F, G) som jeg i rapporten umiddelbart måtte anse for omfattet af bekendtgørelsens § 16, stk. 1, jf. pkt. 13.4. ovenfor. Jeg bad derfor – hvis det var muligt – Koglen om at oplyse varigheden af disse indgreb.

Hverken Koglen eller amtet er kommet ind på spørgsmålet om varigheden af disse indgreb.

De tre sager er de samme tre sager som Koglen (og amtet) har oplyst ikke at kunne identificere (jf. pkt. 13.4. ovenfor).

Jeg foretager ikke videre vedrørende dette spørgsmål.

Ad pkt. 13.5.3, 13.6. og 13.7. Ringkjøbing Amts skemagennemgang efter bekendtgørelsens § 15, stk. 3, tilsynet med indelåste unge mv. og amtets tilsyn med Koglens anvendelse af magtanvendelsesbekendtgørelsen

Jeg bemærkede at de 18 skemaer som indgår i min undersøgelse, vedrører månederne maj, juni, juli, august og september, og at skemaerne – som efter bekendtgørelsens § 15, stk. 3, skal indsendes ”ved månedens udgang” – ses indsendt til amtet henholdsvis den 22. juni (A-E), 5. juli (F og G), 10. august (I-N), 20. september (O og P) og 4. oktober 2001 (Q).

Inden jeg foretog mig mere vedrørende tidspunktet for skemaernes indsendelse til amtet, bad jeg amtet om en udtalelse om hvorvidt amtet har foretaget sig noget over for Koglen i den anledning. Jeg bad endvidere amtet om en udtalelse om amtets praksis for gennemgang af skemaerne og om amtets tilsyn med Koglens anvendelse af reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen – herunder oplysninger om i hvilken udstrækning dette tilsyn (og gennemgangen af skemaer efter bekendtgørelsens § 15, stk. 3) i 2001 og 2002 har ført til kritik af Koglen.

Amtet har i den anledning oplyst følgende:

”Spørgsmål side 36 om amtets praksis for gennemgang af skemaerne (som det forekommer nu):

Når amtet modtager skemaer om magtanvendelser, gennemlæses de. Hvis bekendtgørelsens regler er overholdt, kvitteres med en skrivelse om, at det modtagne materiale ikke har givet anledning til bemærkninger. Hvis magtanvendelsen giver anledning til en nærmere drøftelse/udbygning, sendes en kvittering på dette.

Hvis reglerne i bekendtgørelsen er overtrådt, bedes om en skriftlig uddybning af episoden. Dernæst forelægges sagen for amtets skole- og socialudvalg, som træffer beslutning om, hvad der videre skal ske i sagen.

Spørgsmål side 37 om, hvorvidt gennemgangen af skemaerne fra 2001 og 2002 har ført til kritik af Koglen:

Ved gennemgang af skemaerne er det kraftigt blevet indskærpet over for Koglen, at deres praksis med at aflåse værelsesdøre i dagtimerne skal op-høre. Dette er meddelt skriftligt den 28.06.01 og meget indgående drøftet på konsulentmøde. Derudover har amtets skole- og socialudvalg givet Koglens leder en påtale den 06.09.01 og en alvorlig påtale for overtræ-delse af reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen den 08.11.01.

Ved næsten alle tilsynsbesøg har der været drøftet alternative løsningsforslag til magtanvendelser, og en opremsning af reglerne i magtanven-delsesbekendtgørelsen har ligeledes et par gange været nødvendig.”

Det fremgår ikke af amtets udtalelse om den anførte ”opremsning af reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen” også omfatter bestemmelsen om tidspunktet for skemaernes indsendelse til amtet (”ved månedens udgang”, jf. bekendtgørelsens § 15, stk. 3).

Uanset om dette er tilfældet eller ej, går jeg ud fra at Koglen og amtet på nuværende tidspunkt er opmærksom på denne bestemmelse, og jeg foretager ikke videre vedrø- rende dette spørgsmål.

Om Koglens tilsyn med indelåste unge oplyste og anførte jeg følgende i rapporten:

”Umiddelbart forstår jeg bemærkningen i rapporten til sagerne F og G (jf. citatet ovenfor under pkt. 13.5.2.) således at Koglen normalt ikke fører tilsyn med unge der bliver indelåst på værelset eller anbragt i isolation i det særlige isolationsrum.

Jeg beder Koglen om at oplyse om det er korrekt forstået.

I bekræftende fald beder jeg Koglen om en udtalelse om praksis for tilsy- net med unge der bliver indelåst på værelset eller anbragt i isolation, og som tidligere har forsøgt at begå selvmord.

I benægtende fald beder jeg Koglen om en nærmere redegørelse for tilsynet med unge der bliver indelåst på værelset eller anbragt i isolation i det særlige isolationsrum – herunder unge der tidligere har forsøgt at begå selvmord.

I den ovenfor nævnte sag om isolation i 11 timer af en 14-årig (P) er det i skemaet anført at der var fare for selvbeskadigelse (og rømning) hos den unge.

Jeg beder under henvisning hertil om at Koglen i sin udtalelse redegør for på hvilken måde og med hvilken hyppighed der blev ført tilsyn med den unge i de 11 timer indgrebet varede.”

Koglen har om tilsynet med indelåste unge oplyst følgende:

”Koglen har siden den 1. februar 2002 i hvert tilfælde ført tilsyn med unge, som har været indelåst på værelset eller anbragt i isolation i det særlige isolationsrum.

Praksis for dette tilsyn er, at den unge tilses hvert 10. minut. Samtidig skal personalet via kommunikation med den unge forsøge at få den igangværende situation bragt til ophør, således at den unge igen kan opholde sig i fællesskabet med de øvrige unge.

Er den unge selvmordstruet, vil han/hun aldrig blive indelåst på værelset netop på grund af selvmordstruslen. I en sådan situation, vil alene isolationsrummet blive anvendt, og kun hvis der er tale om en situation, der vurderes at være omfattet af magtanvendelsesbekendtgørelsen § 10 og aldrig ud over den fastsatte maximumtid på 2 timer. Er der tale om en ung, der tidligere har forsøgt selvmord og fortsat truer hermed vil Koglen straks tilkalde en læge.

...

Det fremgår af Koglens journal, at den 14-årige er blevet tilset hvert 20. minut under opholdet i isolationsrummet.”

Amtets udtalelse er gengivet ovenfor.

Jeg har noteret mig det som Koglen og amtet har oplyst og anført.

Jeg foretager ikke videre vedrørende disse spørgsmål idet jeg samtidig bemærker at jeg går ud fra at også besvarelsen af disse spørgsmål er præget af de forhold som amtet indledningsvis i sin udtalelse har været inde på, jf. pkt. 2 ovenfor.

Ad pkt. 14. Samlet vurdering

Jeg bemærkede at jeg under inspektionen fik indtryk af at der fandtes et modsætningsforhold mellem Koglens ledelse og Ringkjøbing Amt på adskillige punkter.

Jeg henviser i den forbindelse til det som jeg har anført under pkt. 11 ovenfor.

Opfølgning

Jeg har ovenfor bedt Koglen og Ringkjøbing Amt om oplysninger, udtalelser mv. vedrørende forskellige forhold.

Jeg beder om at Koglen sender disse oplysninger mv. gennem Ringkjøbing Amt med henblik på at amtet får lejlighed til at kommentere det som institutionen anfører.

Jeg beder Ringkjøbing Amt om at tilbagesende amtets og Koglens oplysninger mv. gennem Socialministeriet hvis oplysninger og bemærkninger jeg ligeledes har udbedt mig – vedrørende pkt. 11. (aflåsning af værelsesdøre om natten) og pkt. 13.4. (inde-låsning).

Underretning

Denne rapport sendes til den sikrede institution Koglen, Ringkjøbing Amt, Folketingets Retsudvalg, Tilsynet i henhold til Grundlovens § 71, stk. 7, Socialministeriet og de unge i institutionen.

Inspektionschef
Jens Møller

